

Asia: VN/23102/2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetusalunnoksesta

Osa 1. Yleinen palaute asetusalunnoksesta

a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?

Ei. Osio(t), joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä: [Yleisesti laaja kokonaisuus, jonka vaikutusten arviointi vaatii laajaa moniammatillista perehtymistä, mukaan lukien järjestelmätoimittajat.]

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

Epäselvää on mitkä ammattiryhmät kuuluvat mihinkin terveydenhuollon työtehtävään ja onko työtehtävien sisällä sellaista vaihtelua, joka tarkoittaisi erilaisia tiedonsaantioikeuksia samojen tehtävänimikkeiden sisällä. Esimerkkeinä suuhygienistit, osastonsihteerit, farmaseutit, proviisorit ja ravitsemusterapeutit.

Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti

Työtehtäviä tulisi avata tarkemmin esimerkkien kautta.

b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössäsi olevaan tietojärjestelmään?

On osin tehtävissä, osin ei

Muutosehdotus tai muu kommentti

Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä on tietojärjestelmiä paljon ja niissä järjestelmissä, joissa on profilointimahdollisuus, on mallin toteutus mahdollista, edellyttäen kuitenkin muutoksia ja kehittämistä. Monissa vanhemmissa järjestelmissä tämä ei usein ole mahdollista.

Lisäksi menossa on laaja aptj-kehittämishanke, joka kestää useita vuosia. Nykyisiin ei kannata tehdä mittavia kehittämispanostuksia.

Tarkempaa muutosten ja toteuttamisen arviointia ei tällä lausuntokierroksella ollut tehtävissä.

c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?

Ei. Osio, joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä:

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

Yhdellä käyttäjällä voi olla useampi profiili, näiden hallinta ja soveltaminen ”lennossa” on osaan järjestelmistä haastavaa. Asetuksen soveltaminen tällaisissa tapauksissa.

Kaikkiin uusinkaan järjestelmiin ole mahdollista toteuttaa esitettyä mallia. Vanhojen järjestelmien osalta osa vaatimuksista on mahdoton toteuttaa, ellei järjestelmää uusita.

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?

Vaatii syvällisempää tarkastelua, mutta vähintäänkin hienosäätöä on tehtävä, joiltain osin myös jaettava nykyisiä ”käyttöoikeusluokkia” pienempiin osiin.

Muutos tulee koskemaan merkittävää joukkoa käyttäjistämme. Toisaalta muutoksen laajuus riippuu myös lain tulkinnanvaraisuudesta: miten tulkitaan laaja-alaiset hoidolliset työtehtävä tai rajatut hoidolliset työtehtävät tai tietojen näkyminen erikoisalojen yli.

e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?

Jos käyttöoikeudet ovat nykyisiä suppeammat, niin tiedonsaanti vaatii useamman henkilön työpanosta, lisää kyselyitä, varmistuksia jne. ja sitä kautta syö enemmän henkilöresursseja.

Riippuen tulkinnasta voi vaikutus olla merkittävä ja vaikuttaa jopa potilasturvallisuuteen. Vaikutus todennäköisesti on enemmän resursseja syövä kuin niitä vapauttava.

a. kustannukset euroina

Hoitotyön HR-kustannusvaikutuksia mahdoton arvioida.

b. työmäärä (htkk)

Vaikea arvioida, vrt ed. vastaus.

c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina

Vaikea arvioida, useampi vuosi jos tarkastelussa kaikki järjestelmät. Yhden vuoden aikana on hyvin vähän saatavissa konkreettisia tuotoksi aikaiseksi, kun ottaa huomioon budjettisuunnittelun, tarvittavat määrittelyt, toteutuksen, testaukset, käytönopastukset jne.

d. tietojärjestelmämuutokset

Kyllä

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

Yleisesti laaja kokonaisuus, asetusesityksen muutosvaikutusten arviointi vaatii laajaa moniammatillista perehtymistä, mukaan lukien järjestelmätoimittajat. Tällaista poikkileikkaavaa läpikäyntiä ei ole tämän lausuntokierroksen aikana tehty.

Muutuskustannukset ovat merkittäviä, ja muutosten toteutus kestää useamman vuoden.

Muutokset on sovitettava menossa olevaa käyttövaltuushallinnan kehittämiseen (IDM-hanke), laajaan aptj-kehityshankkeeseen ja muihin järjestelmähankintoihin, tämä huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin vanhoihin järjestelmiin tehtävät muutokset ja niiden hyödyntämisen lyhyt käyttöaika.

Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?

Epäselväksi jää miten erotellaan laaja-alaiset hoidolliset tehtävät ja rajatut hoidolliset tehtävät?

Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Työtehtävät ja tiedontarve vaihtelevat suurestikin riippuen siitä missä yksikkö työskentelee.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Epäselväksi jää miten erotellaan laaja-alaiset hoidolliset tehtävät ja rajatut hoidolliset tehtävät?

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Epäselväksi jää ovatko esim. osastosihteerit hoidon tuen tehtävissä? Miten käyttöoikeudet keskitettyyn kirjoituspalveluun tai ulkoistettuun kirjoituspalveluun annetaan? Hyvinvointialueella

rajataan kuitenkin käyttöoikeuksilla mahdollisuus esim. terveyskeskuksen nähdä erikoissairaanhoidon ajanvarauksia?

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Osastofarmasia on ollut käytössä sairaaloissa laajalti Suomessa siis jo yli 60 vuotta. Työnkuva on muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana suositusten mukaisesti logistisista tehtävistä kliinisen farmasian tehtäviin, jossa farmasisti työskentelee moniammatillisessa hoitotiimissä tavoitteena potilaan lääkehoidon optimointi ja laadunvarmistus. Farmasistien työ on keskeinen osa potilas- ja lääkitysturvallisuutta ja lääkehoidon arvioita.

Ehdotamme tarkennusta 7§: Lääkityksen kokonaisarvioita tekevän osastoilla, poliklinikoilla, terveysasemilla toimivan terveydenhuollon ammattihenkilöstön apteekkipalvelussa tulee myös päästä ehdotettua laajemmin potilastietoihin niin, että he voivat arvioida lääkehoidon kokonaisuutta ja lääkitysturvallisuutta. Heidän tulee pystyä saamaan tiedon mahdollisista lääkesivuvaikutuksista, lääkkeiden yhteisvaikutuksista ja potilaan oireista ja laboratoriotutkimusten tuloksista ja diagnooseista. Heidän tulee päästä 3§ kohtiin 1-5.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Epäselväksi jää, mitä tarkoitetaan. Laskentapalvelut? Tietohallinto? Ulkoistetut palvelut? Oma organisaatio? Ei hyvinvointialue, vaan yksittäinen palveluntuottaja? Esimerkiksi tietohallinnon ja/tai laskentapalvelujen on kai tarkoitus tuottaa palveluita koko hyvinvointialueelle, kuka määrittelee, minkä organisaation asiakastietoihin kenelläkin sitten on käyttöoikeudet? Selitysosasta: Potilashallinnon tehtäviä toteuttavat esimerkiksi sihteerit, ajanvaraajat sekä puhelinvaihdetta ja laskutusta hoitavat henkilöt.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Tulisiko opiskeluhuoltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhuollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssa?

-

Mitä potilastietoja opiskeluhuollossa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhuollon potilastietoja?

-

Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?

-

Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Osa 5. Muu palaute

Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta

3§ Sairaalan apteekki ei ole hyvinvointialueiden aikana enää relevantti termi, vaan alueen apteekki palvelee koko hyvinvointialuetta.

Huolestuttaa potilastietojärjestelmän käyttöoikeushallinnan kyvykkyys vastata asetuksen vaatimuksiin. Toimipiste- ja näkymärajausilla toimiva käyttöoikeuksien hallinta ei ole tämän asetuksen hengen mukaista. Hoitosuhteen olemassaolon tarkastus ei tunnu riittävältä.

Mäki Maarit

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri - Johtajaylilääkäri Juhani Sand